

ΦΥΛΛ. 8

ΤΟΜ Α.

Η ΠΑΝΟΡΑ.

Ο ΑΥΘΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΟΡΕΩΣ.

Λήγημα υπό 'Α. Ρ. Ρ.

Ίδε φυλλ. 7^{ον}.

'Αφ' οτου ο 'Ροβέρτος μ' έλαβε σύμβουλον του, η πρώτη μου συμβουλή ητον ότι πρέπει να έλθη εις την επικρατειάν του όχι ως μαθητής δεδιωγμένος, αλλά μετα πομπής και δόξης. Η πρότασις ενεκρίθη μετ' ενθουσιασμού, αλλ' η εκτέλεσις απήτει χρήματα. Μετα του συνήθους μου ζήλου, παρά να τά ευρη άλλος, επρότεινα ν' απέλθω εγω εις Παρίσια και να τα προμηθεύσω. 'Αλλ' ηταν ανάγκη να μάθη και η εξοχότης σου τα διατρέχοντα, και να τα μάθη ταχέως και ασφαλώς. Τίνα να πέμψω δέν ειχον, ούτε εις κανένα έχω εμπιστοσύνην δσπην εις εμέ τον ίδιον.

Τόμος Α.

Δια τουτο ανεχώρησα από την Βουργωνίαν δια τα Παρίσια, και εφθασα κατ' ευθείαν εις την Λακεδαιμόνα.

— Πώς! εκραξας τουτο! 'Αλλα τα Παρίσια δέν απέχουσι από την Σαμπλίτην όσον απέχει η Λακεδαιμόν, ειπε μετ' εκστασεως ο Βιλλαρδουίνος.

— Βεβαίως όχι, απήντησε γελών ο 'Ραιμόνδος. Δεκαπέντε όμως η είκοσιν ημέραι, μικρολογία! 'Επειτα εις τα Παρίσια πότος καιρός μ' εχρειαζετο ως να ευρω τους τοκιστάς, ως να πραγματευθώ δάνειον, ως να δώσω ασφαλείας, ως να εξαργυρώσω! 'Επειτα πρόσθεσ το επάρατον κλίμα με τάς ασθενείας του!...

Εν ω εδω σήμεραν το πρωί εφθασα και το εσπέρας αναχωρώ, διότι η εξοχότης σου αμέσως θα μοι μετρήσῃ τάς οκτώ χιλιάδας υπέρπυρα.

— Νομίζεις;

— Δέν αμφιβάλλω. 'Αν επιστρέψω με χειρας κενάς, πίπτω υπ' όργην, και ο Νόννος γίνεται πρωτο-

Φυλλ. 8.

σύμβουλος τοῦ Ροβέρτου, καὶ πετακτὸν σοὶ τὸν φέρει.

— Θέλεις ν' ἀναχωρήσης ἀπόψε;

— Ὁ ὁδηγός μου μὲ περιμένει.

— Ὁ ὁδηγός σου;

— Μάλιστα. Ὁ Κύριος Ἰωάννης ὁ Νόννος.

— Τί λέγεις; φίλτατε Ραιμόνδε, ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ὁ Νόννος οὗτος εἶν' ἐδῶ;

— Τὴν ἴδιαν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ροβέρτος συγκατετέθη εἰς τοῦ Νόννου τὴν πρότασιν, εἶδα τοῦτον ἐτοιμαζόμενον δι' ὁδοιπορίαν, καὶ ἀνεκάλυφα ὅτι ἀπῆρχετο ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν Πετραλεῖραν. Τότε πρῶτον μοὶ ἐπήλθεν ἡ ἰδέα τῆς ὁδοιπορίας εἰς τὰ Παρίσια. Ἀνεχώρησα λοιπὸν μόνος, καὶ εἰς Μασσαλίαν ἐφθάσα ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος. Ἄμα ἔμαθα τί πλοῖον ἐναύλωσεν, ἐμισθώθην εἰς αὐτὸ ὡς ναύτης ἀπλοῦς. Ὁ αὐτὸς οὐριος ἀνεμος μᾶς ἔφερεν ἀμφοτέρους μὲ ἀνέλπιστον ταχύτητα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ποιτικῶ. Ἐκεῖ εἶδα αἰφνιδίαν μεταμόρφωσιν εἰς τὸν κύριον Νόννον. Μίαν ὥραν ἀφ' οὗ ἐρρίψαμεν τὴν ἀγκυραν, ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου τοῦ ὑπὸ σχῆμα ὄρεινου ποιμένου, διὰ νὰ μὴ εἰπῶ ὄρεινης ἀρχτοῦ. Τὰ καλὰ παραδείγματα δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶνται. Μετὰ ἡμισειαν ὥραν εἶχον λάβει καὶ ἐγὼ, ὡς μὲ βλέπεις, τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα. Ὁ Νόννος ἐκίνησε, καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτά του διαβήματα ἐνόησα ὅτι διευθύνεται πρὸς τὴν Λακιδαίμονα. Ἀφανῶς τὸν παρηκολούθησα ὡς σκιά του, καὶ σήμερον τὸν προέλαβον κατὰ μίαν ἢ δύο ὥρας. Ἦξεύρω δὲ ὅτι θὰ μείνῃ μίαν ἡμέραν μόνον, καὶ τὸ ἑσπέρας πάλιν ἀναχωρεῖ. Ἄν θέλω νὰ ἐπιστρέψω ἀναύλωσ, δὲν πρέπει νὰ χρονοτριβῶ.

Ὁ Βιλλαρδουίνος ἐπορεύθη πρὸς τὸ γραφεῖόν του, καὶ λαβῶν ὀκτὼ βαλάντια χρυσοῦ, τὰ ἔδωκεν εἰς τὸν Ροβέρτον.

— Ἐννοεῖται ὁμως, εἶπεν, ὅτι τὰ δίδω δάνεια. Δὲν εἶμαι τοσοῦτον πλούσιος, ὥστε τοιοῦτον νὰ προσφέρω δῶρον εἰς τὸν αὐθέντην.

— Ὡ! δάνεια χωρὶς ἄλλο, ἀπήντησεν ὁ Ροβέρτος. Θὰ σοὶ φέρωσιν, ἂν θέλῃς, εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν τόκον.

— Ἄπαγε! ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἰουδαῖον μὲ ἐγόμισες! Τὸν νόμιμον τόκον, ἀγαπητέ! Δὲν πρέπει νὰ προκαταβροχθίσωμεν τοῦ Αὐθέντου τὰ εἰσοδήματα.

— Τὸν νόμιμον τόκον! Εὐτυχία εἰς ἐμέ! εἶπεν ὁ Ραιμόνδος, κτυπῶν τὰς χεῖρας του. Ἐγὼ βέβαιον τώρα τὸ διπλωμα Πρωτοβεστιαρίου τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὸν Ροβέρτον.

— Ὑπαγε λοιπὸν νὰ τὸ λάβῃς, εἶπεν ὁ Τοποτηρητής. Ἄλλὰ δὲν ἔχεις καὶ σὺ ἀνάγκην ἐφοδίων διὰ τὴν ὁδοιπορίαν σου;

— Παντάσῃν! Αὐτὰ τὰ πληράνει ὁ Νόννος· ἔχει ὑγείαν, ἔξοχώτατε καὶ καλὴν ἀντάμωσιν . . . μετὰ πέντε μῆνας.

Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ραιμόνδος, συνέστειλεν εὐσχημόνως τὸ ράσσον του, κατεβίβασε τὴν καλύπτραν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐξῆλθε μετὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ, κλίνων, ἀφ' οὗ ἠνεώχθη τὸ παραπέτασμα, βαθέως εἰς προσκύνῃσιν αὐτοῦ.

ΚΕΦ. Δ.

Ἡ συνοδία λοιπὸν τοῦ Τοποτηρητοῦ προὔχεται πρὸς τὸ ἵπποδρόμιον. Τὸ πλῆθος, ὅπου διήρχετο, ἴστατο περικεχνηδὸς, ἢ ἠνοίγετο ἀλαλάζον· οἱ καθυστεροῦντες ὤρμων πρὸς τὸν τόπον τῆς συναλεύσεως, καὶ πολὺς ἦν ὁ θόρυβος καὶ ἡ ζητωκραυγία. Εἰς πρὸ πάντων ἐντὸς τοῦ ὄχλου ἐφαίνετο ἐκβακχευθεὶς ὑπὸ τῆς λαμπρότητος τοῦ θεάματος. Καθ' ἣν δὲ στιγμήν ἡ συνοδία διήρχετο ἐμπρὸς του, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις ἦτον ὁ γνωστὸς ἡμῖν Βλάχοποιμὴν, ἐκραξεν ὡς διαδρῆγγόμενος.

— Ζήτω ὁ ἐξοχώτατος Βαύλης τῆς Πελοποννήσου! Ζήτω ὁ ἐνδοξότατος ἀρχὼν Πετραλεῖρας!

Καὶ ἐχειρονόμει ὡς φρενητιῶν. Ἄλλὰ στρέφων τὸν βραχίονά του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τῷ δώσῃ κεντροφυγα δύναμιν, ἐκτύπησε διὰ τοῦ δερματίνου πῖλου, ἐκράτει τὸν ἵππον τοῦ Πετραλεῖρου εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ ἵππος τρομάξας ἀνωρθώθη, καὶ ὀλίγον ἐλείψε νὰ κρημνίσῃ τὸν ἀναβάτην.

— Ὡ τὸν ἀνόητον! εἶπεν ὁ γέρον, κρατηθεὶς μετὰς δύο χεῖρας ἀπὸ τὸ σάγμα.

Ἄλλ' ὁ ποιμὴν ἐρρίφθη ἐν τῷ ἄμα εἰς τὸν χαλινόν, τὸν ἤρπασε μὲ στιβαρὰν χεῖρα, καὶ κρατήσας τὸν ἵππον,

— Συγγνώμην, ἐνδοξότατε! συγγνώμην! ἐκραξε. Δὲν ἤθελον! Κατὰ λάθος συνέβη. Εἶμαι δυστυχὴς καὶ ἀγροῖκος Βλάχος! Συγγνώμην, ἐνδοξότατε!

— Διώξατε τὸν αὐθάδη τοῦτον, διέταξεν ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ οἱ ἵππῶται προσῆλθον νὰ ὑπακούσωσιν.

Ὁ Βλάχος ὁμως ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Πετραλεῖρου, καὶ ἐξηκολούθησε μὲ μεγάλας φωνάς, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ γέλωτος ἢ τῶν ψιθυρισμῶν τοῦ ὄχλου, ζητῶν συγγνώμην. Αἰφνης δ' ὁ Πετραλεῖρας ἤσθάνθη τὴν ἀφὴν μικροῦ διπτύχου ἐντὸς τῆς παλάμης του, καὶ στηρίξας τὸ ὀξύ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ποιμένου,

— Εἶναι, εἶπε πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ξένος ἀπὸ τὰ μέρη μας. Αὐτοὶ οἱ Βλάχοι εἶναι ἀγροῖκοι. Συγχωρήσατέ τον πρὸς χάριν μου. Ἐσφαλὲν ἀπὸ ὑπερβολὴν ζήλου. Ἐπιτρέπετε νὰ τὸν εἰσάξω εἰς τὸ ἵπποδρόμιον;

— Ὅπως ὀρίζετε, εἶπεν ὁ Τοποτηρητής· ὅταν δὲ δὲν παρετηρεῖτο, ἐρρίψε μικρὸν καὶ ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ποιμένου, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν μειδιῶν.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ποιμὴν προσετέθη εἰς τὴν συνοδίαν πρὸς μέγαν φθόνον τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες, πρὸ μιᾶς στιγμῆς μετ' αὐτοῦ συνομιλοῦντες, δὲν προσέβλεπον ὅτι διὰ τὰς τοιαύτης ἀπροσδοκῆτου προστασίας ἤθελε προηγηθῆ ὁ ξένος αὐτῶν. Ἄλλ' αὐτὸς, ὀλίγον φροντίζων περὶ τῶν βροχῆδόν κατ' αὐτοῦ τοξευομένων εἰρωνικῶν ἐπιθέτων, εἰσῆλθε κατόπιν τοῦ Πετραλεῖρου εἰς τὸ ἀμφιθέατρον.

Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ μεγίστου τούτου οἰκοδομήματος ἐκόσμου ἀλουργίδες καὶ ποικίλα καταπετάσματα, πρὸ πάντων δὲ ὁ παλύχρους καὶ ζωηρὸς ὄμιλος, ὁ κατέχων ὅλα τῶν θεατῶν τὰ ἐδῶλια. Ἐν δὲ θεωρεῖον,

κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἵπποδρομίου εἰς θέσιν ὑψηλὴν ὠκο-
δομημένον, καὶ ὄλον ἀποστίλβον χρυσοῦ, ἦτον μόνον
κενόν, καὶ τοῦτο ἐπλήρωσε μετ' οὐ πολὺ ἡ λαμπρὰ τοῦ
Τοποτηρητοῦ συνοδία. Ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα ἠνεώ-
χθη τοῦ σταδίου ἡ πύλη, καὶ εἰς τὰ δύο μὲν πέρατα
παρετάχθησαν οἱ μπρεσσάλοι ἢ σταδιάρχαι, οἱ ἐπι-
τειραμμένοι τὴν ἐπιτήρησιν τῆς εὐταξίας τῶν γυμνα-
σμάτων, εἰς δὲ τὸ μέσον προτελιθόντες ἐφιπποὶ οἱ
ἐπλοκήρυκες, ἀνέγνωσαν τὸν κανονισμόν τῆς ἵππο-
μαχίας, καὶ ἀφ' οὗ ἐπεκαλέσθησαν τῶν θεατῶν τὰ
οἰλοδωρήματα, καὶ ἠυγῆθησαν ἔρωτα εἰς τὰς κυρίας,
δοῦσαν εἰς τοὺς ἀνδρείους, ἀνήγγειλαν ἐν ἤχῳ σαλ-
πίγγων τὴν ἐναρξίν τοῦ ἀγῶνος.

Τότε εἷς μετὰ τὸν ἄλλον εἰσῆλθον οἱ ἐπιτημότεροι
τῶν βαρόνων, ὅσοι εἶχον κατανεμηθῆ τὸ βῆκος τῆς
βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας εἰς Πελοπόννησον, προκο-
ρευομένου τοῦ υἱοῦ τοῦ Βιλ' αρδουίνου. Ἡ πανοπλία
αὐτοῦ ἐστίλβε κατὰ χρυσοῦ εἰς τὸν ἥλιον ὑπὸ χιτῶνα
πορφυροῦν χρυσοπάρυφον, οὗ ὁμοιος πέπλος κατήρχετο
μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ ἵππου του. Τὴν δὲ περικεφα-
λαίαν του, ἧς τὸ προσωπεῖον ἦτον ἠνεωγμένον, ἐσχία-
ζε λόφος πτερῶν πορφυρῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ προμετωπι-
δίου παρίστατο λόγχη, ἧς ἡ αἰχμὴ ἤγγιζε τὰ νέρη.
ὑπ' αὐτὴν δ' ἦσαν γεγραμμένοι οἱ στίχοι:

Δέν τρομάζω οὐδ' ἂν τρύξη
τ' οὐρανοῦ ἢ κοίλη κόγχη.
Εἶν' ὀρθὴ νὰ τὴν στηρίξη
ἢ ἀδάμαστός μου λόγχη.

Περιελθὼν δ' ὑπερηφάνως ὁ λαμπρὸς ἵππότης τὸ
ἵπποδρόμιον, προσῆλθεν εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ Τοποτη-
ρητοῦ, καὶ ταπεινώσας τὴν λόγχην του, ἐχαιρέτισε
μετ' ἀξιοπρεποῦς εὐγενείας τὰς κυρίας καὶ τὸν πα-
τέρα του καὶ μετὰ ταῦτα κατέλαβε τὴν πρώτην τῶν
θέσεων, αἵτινες ἦσαν προσδιωρισμέναι διὰ τοὺς ἀ-
γωνιστάς.

Παραιτούμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰς λαμπρὰς
πανοπλίας καὶ τὰ ποικίλα ἐμβλήματα ὄλων τῶν ἵπ-
ποτῶν ὅσοι εἰσῆλθον μετὰ τὸν Γοδοφρεῖδον. Εἰς τὴν
κρούσον τῆς διηγήσεως ἡμῶν ἡ ὀχληρὰ περιγραφή
ὀλίγον συμβάλλεται, καὶ ἱστορικῶς ἐπίσης δὲν ἐνδια-
φέρει πολὺ τὴν Ἑλλάδα. Διότι ἤρξαν μὲν ἐπ' αὐτῆς
οἱ ἵππῶται, καὶ τὴν ἐταπεινώσαν ὑπὸ τὴν σπάθην
αὐτῶν, ἀλλ' ἤλθον καὶ ἀπῆλθον χωρὶς ν' ἀφήσωσιν
ἶχνη τῆς παρόδου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ μνήμη
τῶν ἀπώλετο μετὰ χρότου· ἢ ὁσάκις ὁ ὁδοιπόρος εἰς
ἀποκρήμους ἄκρας ὁρέων ἀνακαλύπτῃ τὰ φρούρια
αὐτῶν ὡς φωλεὰς ἀετῶν, ἢ μεταξὺ θάμνων ἀπαντᾷ
ἐπὶ λίθου γεγλυμμένα τὰ βαρονικὰ οἰκόσημα αὐτῶν,
στρέφεται ἀπ' αὐτῶν μετ' ἀδιαφορίας, σπεύδων πρὸς
τὰ κυκλώπεια τεῖχη τῶν ἐνδόξων αἰώνων καὶ πρὸς
τὰ ἀμίμητα προϊόντα ἀθανάτων γλυφίδων.

Δέν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὴν στο-
λὴν ἐνὸς τῶν ἵππομάχων, Γωλτιέρου τοῦ ἀπεισταλ-
μένου τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηκῶν, ὅστις καὶ τελευ-
ταῖος πάντων εἰσῆλθεν. Ἄν εἰς τὴν ἐμράνισιν ὀ-
γῶν τῶν ἄλλων διηγείρετο ψιθυρισμὸς εὐφημίας με-

ταξὺ τοῦ πλήθους τῶν θεατῶν, ἢ τοῦ χαρίεντος ὄμου
τούτου ἵππότητος ἀπέσπασε κραυγὰς γενικοῦ ἐνθουσια-
σμοῦ. Διότι πάντες ἀνεγνώρισαν τὰ χρώματα τῆς
Ἄννης εἰς τὸν χιτῶνα τὸν καλύπτοντα τὴν πανο-
πλίαν του, ἧτις ἦτον ἀπὸ ἀργυροῦ καθαροῦ, καὶ ἐ-
λαμπεν ὑπὲρ τὴν χιτῶνα. Ἦτον δὲ ὁ χιτῶν αὐτός
κυανοῦς, ἔχων ἀργυροῦς ἀστέρας ἐπειργασμένους, ὡς
κυανοῦς ἦν καὶ ὁ θύσανος τῶν πτερῶν τῆς περικε-
φαλαίας του, ἐφ' ἧς ἐστίλβεν εἰς μόνος ἀστὴρ ἀδα-
μάντινος, ἔχων περίξ τὴν ἐπιγραφὴν.

Εἷς, λαμπρότερος χιτῶν
καὶ ἀστέρων καὶ ἡλίων.

Διέφειγον δὲ τὴν χαλκὴν αὐτῶν φυλακὴν ἀφθονοὶ
χρυσοὶ βόστρυχοι, κυματοῦντες ἐπὶ τῶν ὤμων του.
Ὅταν δὲ ὁ κομψὸς ἵππότης, διακκλάσας τὸ ἵππο-
δρόμιον εὐπρεπῶς, ἤλθεν ἐμπρὸς τοῦ θεωρείου τοῦ
Τοποτηρητοῦ, καὶ ἐβίασε τὸν γοργούμενον ἵππον του
νὰ κάμψῃ τὰ ἐμπρόσθια γόνατά του, ἐκλίνε δὲ καὶ
αὐτὸς εἰς χαιρετισμὸν χαριέστατον, ὃν ἀντήμειψε
τῆς ὠραίας Ἄννης ἀντεχαιρετισμὸς καὶ ἐρύθημα, αὐ-
τόματοι χειροκροτήσεις ἠκούσθησαν ἀπὸ διάφορα τοῦ
θεάτρου μέρη.

Οἱ ἵππῶται λοιπὸν παρετάχθησαν εἰς τὰς δύο
πλευρὰς τοῦ σταδίου, ἀφίνοντες μεταξὺ τῶν ὄλων
αὐτοῦ τὸ πλάτος. Ἄμα δ' ἔλαβον τὰς οἰκείας θέ-
σεις, ἢ σάλπιγξ ἐσήμανε τὸ ἐμβατήριον.

Δέν προτιθέμεθα εἰς τὴν ἐπίτομον ταύτην εἰκόνα
νὰ περιγράψωμεν τὸν ἵππικὸν ἀγῶνα καθ' ὅλας αὐ-
τοῦ τὰς περιπετείας, οὐδὲ τὴν ἐπιδειξιότητα καὶ τὴν
ἀνδρείαν τῶν ἵπποτῶν, οὐδὲ τῶν κινήσεων τὴν χάριν
καὶ τὴν ταχύτητα, οὐδὲ τὴν ζωηρότητα τῶν συγ-
κρούσεων, ἧτις συνεκίνηει καὶ διήγειρε τοὺς θεατὰς εἰς
μέγαν βαθμόν. Πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου,
ἐμπειρος ὡς οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν τέχνην τῶν ὀπλων,
ἐμονομάχησε κατὰ τριῶν ἀντιπάλων ἀλληλοδιαδό-
χως, τοῦ Γωλτιέρου Ρονσέρου, βαρόνου τῆς Ἀ-
κόβης εἰς Μεσσαρέαν, τοῦ Γουλιέλμου Ἀλαμάνου,
βαρόνου Πατρῶν, καὶ τοῦ Γούη Νεβιλέτου, ὅστις ὠ-
κοδόμησε τὸ φρούριον Γερακίου εἰς Τσακωνίαν, καὶ
τὸν μὲν ἀφώπλισε, τοῦ δὲ ἐθραυσε δύο λόγχας, καὶ
τὸν τρίτον ἀπέσειπεν ἀπὸ τὸν ἵππον.

Ἄλλ' ἠναγκάσθη νὰ υποχωρήσῃ ὁ ἴδιος ἐνώπιον
τοῦ ὀρμητικοῦ καὶ φιλοπολέμου Οὐγῶνος τοῦ Βριέ-
ρου ὅστις, τοὺς κρηνοὺς τῶν Ἀροανίων εἰς μερίδα
λαχῶν, ἔστησε τὸ φρούριον τῆς Καρυταίνης εἰς τὸ
στόμιον τῶν φαράγγων τῆς Σκόρτας ὡς πύλην αὐτῶν
ὄχυράν, καὶ προπύργιον τῆς τραχείας του βαρονίας.
Οὗτος μετὰ τὸν Γοδοφρεῖδον ἐνίκησεν ἀλληλοδιαδό-
χως καὶ Οὐγῶνα τὸν Δελίλλον, βαρόνον τῆς Βοστί-
τζης, καὶ τὸν νέον Βαρόνον Λούκαν, κρατοῦντα ἐν
Λακωνίᾳ, καὶ τὰ Γριζενὰ ἔχοντα ἔδραν τῆς ἐξου-
σίας του.

Ὁ τέταρτος ὁμῶς ἀνταγωνιστὴς του, Ραοὺλ ὁ
Τουρναῖος, ὅστις ἤρχεν ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς κα-
ταρρύτου πεδιάδος τῶν Καλαβρύτων, ὑπερίσχυσε τῆς
ἀνδρείας του, διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ

βλέμματός του, αλλά μόλις εκηρύχθη ἡ νίκη ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ, καὶ προέβη μετὰ τύρου προκλητικῶς ὁ δεινικῆς
 του ἀντίπαλος. Ροβέρτος ὁ Τρέμουλας, Βαρόνος τῆς
 Καλαβρυτίας, ὅστις, φιλίων κακὸς καὶ φίλων, ἐπέθετο
 αὐθαδῶς τῆς Τρέμουλας τὴν ὑψηλὴν σποδίαν ἐπ' αὐτὰς
 σχεδὸν τὰς πύλας τῶν Καλαβρυτῶν. Ἀλλὰ τὴν ὀ-
 φρῦν καὶ αὐτοῦ ἐταπείνωσεν ἡ ἀθαρύθητος τέχνη τοῦ
 Καλαβρυτινοῦ πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τῶν θεω-
 μένων, ὅσοι ἐγενήθησαν τοῦ μὲν τὴν ἀγέρωχον καὶ
 πλεονέκτιν φύσιν, τοῦ δὲ πόν-πρῶον καὶ δίκαιον χα-
 ρικτῆρα.

Διεδέχθη δὲ τὸν Τρέμουλαν Ἰωάννης ὁ Νεῦλλης, ὁ
 κατέχων τῆς Μάνης τὰ πεπρωθῆ στενά, καὶ ἐκ τοῦ
 δομητηρίου τῆς Παυσάδας πολεμῶν καὶ συνέχων
 τοὺς Σλαβούς. Ἀλλ' οὗτος, ἀφ' οὗ προέβη πρὶα βή-
 ματα, βλέπων τὸν ἀντίπαλόν του ἀσθμαίνοντα ἐτι-
 ἐκ τῆς διπλῆς δυσκόλου του νίκης, χαρίζε, ὡς εἶχε
 δικαίωμα, νὰ θελήσῃ νὰ ὠρελθῆ ἀπὸ τὴν περιστάσιν
 ταύτην, κατεδίβασεν εὐγενῶς τὴν λόγχην του, καὶ
 περιέμεινεν ἕως οὗ ὁ Ραοὺλ συνέλθῃ. Ἀπὸ τῆς μι-
 κροῦν δὲ ταύτην ὠρελθῆσιν διακοπήν καὶ ὁ Πετραλεί-
 φας ὅπως τείνη ὀλίγον τὰ γεγρακότα του μίλη, ἡ
 γάρθη, καὶ ἐξήλθε τοῦ θεωρείου τοῦ Τοποκτηρητοῦ,
 ὅστις, παρακολουθῶν αὐτὸν δι' ἄκρου τοῦ ὀρθαίμαυ,
 εἶδεν, ὅτι κατόπιε τοῦ ἐξήλθεν ἠτύχως καὶ ὁ Βίλχο-

παιμῆν. Ὁ ἤδη ἐκσθενημένος βραχίον τοῦ Ραοὺλ ἐπέδω-
 κε ταχίως εἰς τὴν ἀκμήτα βώμην τοῦ βαρόνου τῆς
 Μάνης, τραχίαν ὡς τοὺς βράχους, ἐφ' ὧν ἐγυμνάζε-
 τα. Κατ' αὐτοῦ τέλος προὐχώρησεν ὁ ἐπ' ἄκρῳ πε-
 τρημένος ἵππότης, ὁ Γωλτιέρος. Ἄν δὲ πάντα ἡ προσ-
 οχή καὶ πάντα τὰ βλέμματα δὲν ἦσαν ἐστραμμένα

πρὸς τὴν πάλην ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ῥωμαλεώτερος
 τῶν ἵπποτῶν ἀντατάττετο πρὸς τὸν χαριέστερον, ἦσαν
 εὐκόλον νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι αἰφνιδίᾳ ὠχρότης ἐπε-
 χύθη εἰς τῆς Ἄννης τὸ πρόσωπον. Ἡ μάχη εἶπε
 πολλὴν ὥραν ἰσόρροπος, δεῖσι δ' Ἰωλτιέρος εἰδείεν ὅτι
 εἶχε τῆς χάριτος ἀνώτεραν ἀκούην τῆς ἐπιδηξιώτητα.
 Τέλος ὁ ἀομησάν ἀμρότεροι οἱ ἀντίπαλοι κατ' ἀλλή-
 λων, τὰ κατέρρακτα στήθη τῶν ἵππων των συγκρου-
 θέντα ἐβρόντησαν, ἐν ᾧ δ' ἐκίμθησαν οἱ οὐράσιοι
 κόδες αὐτῶν, ὁ Βαρόνος τῆς Μάνης ἐκίανε βραίως
 ἐμπρὸς ὅπως καταφέρῃ κατὰ τοῦ Γωλτιέρου πηχῆν,
 ἥτις ἐμελλε νὰ περατώσῃ τὴν πάλην, ἀλλ' αὐτὸς διὰ
 ταχείας στρωφῆς τοῦ σώματος ὡς ἐγγέλως τὸν διέ-
 φυγε, καὶ πρὸς κλίοντα ἤδη τῆς καθέτου, ἤρκεσε νὰ
 τὸν ἐγγίσῃ πλαγίως διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως τὸν
 κρημίσῃ τῶν ἀναβολέων του. Μίγας τότε ἀλαλαγ-
 μὴς καὶ βραχὴ χειροκροτήσεων ἠγέρθη μετὰ τῶν
 θεατῶν, ἡ δὲ Ἄννα, αἰσθανομένη πυσιφλέκτους τὰς
 παρειὰς τῆς, ἔλυνε μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὸν στέφα-
 νον, ὅστις συνέκειτο ἀπὸ ἀργυροῦς ἀστέρας, καὶ τὸν
 ἔτεινε πρὸς τὸν νικητῆν. Αὐτὸς δὲ, διὰ τῆς χειρὸς
 εὐχαριστῶν τὸν ἐπευφημοῦντα λαόν, ἐπροχώρησεν ὅ-
 πως λαβῆ τὸ γλυκὺ ἄλιον, γλυκὺ, διότι ὑπὸ γλυ-
 κείας χειρὸς εἰδίδατο.

Ἀλλ' εἰς τὴν στιγμὴν ταύτην νέα σάλπιγξ ἠκού-
 σθη καὶ ὅλοι, στρέψαντες ἐκπεληγμένα βλέμματα
 πρὸς τὴν εἰσοδὸν, εἶδον εἰσορμῶντα ἵππότην, ὅστις
 εἶχε κεκλεισμένον τοῦ κράτους τὸ πρόσωπειον, μέλα-
 να ἵππον, καταμέλαιναν τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ οὐδὲν ἐ-
 φερὲν οὐδ' ἐμβλημα οὐδὲ κόσμημα. Εἰς τὴν ἀγρίαν
 ταύτην ἐμορμῆσιν ψιθυρισμὸς ὡς ἂν τοῦ φρίσσοντος
 θάσου, ὑπὸ πτέρυγα καταιγίδος ἠγέρθη ἐξ ἔλου τοῦ

πλήθους, καὶ ὁ Γωλτιέρος, ἔγραφει πρὸς τὸν ἵππότην,
 περιέμεινεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Ἀλλὰ βλέπων αὐτὸν
 ὅτι ἐμεινεν ἀκίνητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταδίου, ἐκλη-
 τίασε, καὶ

— Οἱ ἵπποτικοὶ νόμοι, εἶπεν, ἀναγκάζουσι τὸν
 ἵππότην ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὸ σταδίου νὰ ὑψώσῃ τὸ

προσωπεῖόν του, ἢ νὰ φέρῃ ἐμβλημα ἀποδεικνύον ὅτι
 εὐγενῆς πρὸς εὐγενεῖς παρατάττεται. Ἀλλ' ἐγὼ νό-
 μω ἔχω, ὅταν μοὶ προσφέρεται μάχη, νὰ μὴ τὴν ἀρ-
 νῶμαι ποτέ. Ἄν ἔταξες ν' ἀγωνισθῆς ἀγνωστος, σέ-
 δομαι, ἵππότη, τὴν εὐχὴν σου καὶ εἰμὶ ἑτοιμος!
 Καὶ τὴν λόγχην προτείνας, ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ.

Ἡ συνάντησις τῶν ἐκίνησε διαφόρως τῶν θεατῶν τὰ αἰσθήματα. Ἐπὶ ὁ Γωλτιέρος δὲν ἀνέπτυξε περισσώτεραν χάριν εἰς τὰς κινήσεις, περισσώτεραν εὐκαταίαν εἰς τὰς προφάσι· ἐφαίνετο ὡς ἂν ἐντέχνον ἐλαφρῶν περιέφερε τὸν ἵππον, καὶ αὐτὸν εἰς τὰς σφαιρὰς ἐκείνας καμπῆς, καὶ τὴν λόγῃν ἐστρέφον εἰς τὰς χεῖρας του, ὡς βραδύον ἐυλύγιστον, ὥστε πᾶν κίνημα καὶ αὐτὸ καὶ τοῦ ὄπλου τοῦ ἐπέτυρε τῶν εἰδημόνων τὸν θαυμασμόν. Ὁ μέλας δ' ἱππότης, ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν πρώτων βημάτων του ἐδίιχθη τοσοῦτον ἀμαθῆς καὶ ἀκείρος τῶν εὐγενῶν ἀγώνων, ὥστε ἐκίνησε πολλῶν τὸν γέλωτα καὶ ἄλλων τὴν ἀγανακτικὴν, ὅτι τοιοῦτος ἐτόλμησε πρὸς τοιοῦτον ἢ ἀντιπαύθη.

Ἄλλ' ἂν ἔλειπον ἀπὸ τὸν μυστηριώδη τοῦτον ἀγωνιστὴν ἢ ἐκ συνήκης κομφῆτις καὶ ἐμπειρία, μετ' οὐ πολὺ ἐφάνη ὅτι ἀνεπλήρου αὐτὴν διὰ σιθῆ, ἄς μυῶν δυνάμειος καὶ δι' ὑπερτάτης ἀνδρείας. Ἀντὶ ἢ ἀντιπεύθη τὰς ἐπιθεσίους προσβολὰς τοῦ Γωλτιέρου δι' εὐστόχου ἀμύνης, ἐρρίπτετο ὡς μανόμενος κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ἀψήφον τὰς πληγὰς, ἄς τῷ κατέφευγεν ἐκείνος μετὰ παραδόξου ταχύτητος, καὶ ἠγωνίζετο νὰ παλαίσῃ μετ' αὐτοῦ στήθος πρὸς στήθος, συνειδῶς ἐπὶ τῆς ἀνδρείας ἐδύνατο ἴσως νὰ ἐλπίζῃ, τῆς τέχνης ὁμως βεβαίως ὄχι τὸ ἄθλον. Ἄλλ' ὅπου καὶ ἂν ἐστρέφετο ἀπῆντα τὴν αἰγμὴν τοῦ Γωλτιέρου, ὅστις μύριους περιέγραφε περὶ αὐτὸν μαγικοὺς κύκλους, ἤρχετο καὶ ἀπῆρχετο, προσέβαλλε συγχρόνως ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἀκαταναήτως ἐκολλαπλατιάζετο. Τότε ὡς λέων, ὅστις, ὅταν αἰσθάνεται ὅτι πρὸς ἰσχυρότερον μάχεται, ρίπτεται λυσοσώδως νὰ εὖρη τὸν ὀλεθρον μάλλον παρὰ αἰσχύνῃν τῆς ἡττίας, οὕτω καὶ ὁ μέλας ἱππότης ὀπισθοδρομήσεν δύο βήματα, καὶ μετὰ ταῦτα ὠρμηθεν ὡς παράφορος ἐπ' αὐτὴν τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του τὴν λόγῃν, ἥτις μὲ φρεσὸν πάταγον ὡς κάλαμος συνετρίβη ἐπὶ τοῦ στήθους του, καὶ τινάσσων μακρὰν τὴν ἰδίαν λόγῃν, ἐρρίφθη κατὰ τοῦ ἱππότου σῶμα πρὸς σῶμα, τὸν συνέλαβεν εἰς τοὺς σιδηροὺς τοῦ βραχίονος, τὸν ἀνῆρπασεν ἐκ τοῦ εἰσπικείου, καὶ τὸν ἐσφενδόνισεν εἰς τοῦ σταδίου τὴν ἄμμου, ἐπὶ οὗ ὁ Γωλτιέρος ἐμεινεν ἀναίσθητος ἢ ἐστρασημένος πνοῆς.

Τούτου γενομένου οἱ θεαταὶ ἀνεβόησαν δυσμενῶς, ὑπὲρ πάσας δ' ἠκούσθη μία κραυγὴ, προσερχομένη ἀπὸ τὸ θεωρεῖον τοῦ Γεωπηρητοῦ, καὶ ἡ Ἄννα ἔπεσε λειποθυμήσασα εἰς τὰς χεῖρας Ἰσαβέλλας, τῆς γυναικὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου, ὁ δ' ἀργυροὺς στέφανος, ὃν ἐκράτει ἑτοιμον, ὅπως τὸν προσφέρει εἰς τὸν νικητὴν, διαφυγὼν τὴν νεκρωθεῖσαν τῆς χεῖρα, ἐκυλίσθη ἐπὶ τῆς ἄμμου. Συγχρόνως δ' ὁ μέλας ἱππότης, στραφείς πρὸς τὸ θεωρεῖον, ἐφάνη ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀτενίζων αὐτὸ, ἀλλ' ἀντὶ, ὡς εἶχε δικαίωμα, νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν γῆν τοῦ θριάμβου του τὸ θραβεῖον, ἐστρέφε τὸς χαλινούς, καὶ ἐξώρμησε τοῦ σταδίου χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἠξέυρῃ πόθεν ἦλθε καὶ ποῦ ἀπῆρχετο.

Οὕτως ὁ ἀγὼν διελύθη ἐν ταραχῇ, ἐν ᾧ πολλοὶ ἠρολοῦντο ἀποκομίζοντες, οἱ μὲν τὸν Γωλτιέρον, οἱ δὲ τὴν Ἄνναν, ὅλοι δὲ εἶχον διὰ στόματος τὸν μυστηριώδη ἱππότην.

ΚΕΦ. Ε'. —

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας ὁ Λέων Χαμάρετος περιεζήτητο εἰς τὴν μονήρην του κατοικίαν κατηρῆς καὶ τεταραγμένος. Τὰ συμβάντα τῆς πρωίας εἶχον γίνεαι γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Λακεδαιμόνα καὶ ἡ ἐμραντις τοῦ μέλανος ἱππέως, καὶ ἡ ἥστα τοῦ Γωλτιέρου, καὶ ἡ λειποθυμία τῆς Ἄννης διαφόρως ἐλέγαντο καὶ ἐμεγαλοποιεῦντο, ὡς καὶ τινες διεβίδον ὅτι ὁ Γωλτιέρος, ἄλλοι δὲ ὅτι ἡ Ἄννα, ἐξέπνευσεν.

Αἱ ἀπίστοι αὐταὶ φῆμαι δὲν ἦτον παράδοξον ἂν εἶχον φθάσει καὶ εἰς τοῦ Χαμαρέτου τὴν ἀκοήν, καὶ αὐταὶ μάλιστα φκίνεταὶ ὅτι ἀνερρίπτεζον τὴν ἀνησυχίαν του. Ἐταλαντεύετο δὲ μεταξύ δύο θελήσεων, ὧν ἡ μὲν τὸ καθῆκον καὶ τὴν εὐγένειαν ἐπικαλοῦμένη, τὸν εἶκε ἢ ἀπειλῆ εἰς τοῦ Πετραλείου καὶ νὰ πληροπορηθῇ περὶ τῆς υγείας τῆς ἐκγόνου του, ἡ δὲ τὸν ἀνεχαιτίζε, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τι μικρότερον αἰσθημα σύμβουλον ἔχουσα. Ἀλλὰ, μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐνέδωκεν εἰς τὴν πρώτην, καὶ ἀρ' οὐ δις ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του καὶ δις ἐπιστρέψεν εἰς αὐτὴν, τέλος ἐπορεύθη πρὸς τοῦ ἄρχοντος τῆς Ἑλλάδος, ὃν εὖρε καθήμενον εἰς τὸν κηπὸν του ὑπὸ μεγάλην πορτοκαλλέν μετὰ τῆς ἐκγόνου του.

Ὁ Χαμάρετος εἰσῆλθε σοβαρὸς, καὶ σχεδὸν ἀγρικῶς. Ἄλλ' ὅταν, ὡς ἀκουτικῶς, ὑψώτας τοὺς ὀφθαλμούς εἶδεν ὠχρὰ τὰ χεῖλη τῆς νέας, τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῆς ἐρυθροὺς, καὶ τὸ μέτωπόν τῆς ὡς πιεζόμενον ὑπὸ τῆς ὀδύνης, ἡ τραχύτης του ἐλύθη εἰς οἶκτον, καὶ πλησιάζας πρὸς τὸν Πετραλείου, ὑπετραύλισεν ὅτι ἤκουσε τῆς Ἄννης τὴν ἀσθενεῖν, καὶ ἦλθε νὰ ἐρευνήτῃ περὶ αὐτῆς.

Ἡ Ἄννα τὸν εὐχαρίστησε δι' ἐὸς βλέμματος. — Συνῆλθε μὲν, εἶπεν ὁ γέρων, ἀλλὰ πάτχει ἀκόμη. Παράδοξον ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν ἐπ' αὐτῆς ἡ παρουσία τοῦ μέλανος ἐκείνου ἱππότου.

— Τοῦ μέλανος ἱππότου! ἀ ἐκράξεν ὁ Χαμάρετος ζενιζόμενος.

— Ὅχι, εἶπεν ἡ Ἄννα. Σὰς βεβαίως ὅτι ἡ θερμότης τῆς ἡμέρας...

— Διόλου, ὑπέλαβεν ὁ Πετραλείου. Ἐπίστετε μὰς κυριεύουσιν ἀνεξήγητὰ τινα αἰσθήματα. Ἐγὼ τὲ εἶδα. Ἄμα ἐνεφανίσθη ὁ ἀκατάληπτος ἐκείνος ἀγωνιστῆς, ὠχρότης περιεχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὰ βλέμματά σου παρηκολούθουν ὡς μαγικῶς ὅλα του πᾶ κινήματα καὶ ὅταν τὸν εἶδες ὑπερισχύσαντα, εἶδα ὅτι ἡ μυστηριώδης συγκίνησις ἦν σ' ἐνέπνευσεν, ἐξήντησε τὰς δυνάμεις σου.

— Ἴσως, παρετήρησεν ὁ Χαμάρετος, καὶ ἡ συμπάθεια διὰ τὸν ἱππότην, ὅστις ἐκρημαίσθη τοῦ ἱππου... Ἄλλ' εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐσκαταλήξατε ματαιῶς αὐτὴν, διότι ὁ ἱππότης ἠγέρθη ἀπὸ τὴν πτωσίν του ἀβλαθῆς, καὶ ἀνέλαβεν ἐντελῶς.

— Αἱ ἀνέλαβεν! εἶπεν ἡ Ἄννα ἐρυθριῶσα σφοδρῶς. Ἀμέσως δ' ἐπρόσθετε,

— Ἐἴθε ἦντι ἀγύμναστα γυναικεῖα νεῦρα δὲν ἀντέχουσιν εἰς τὰ ἀνδρικὰ ἐκείνα θεάματα.

Ὁ Χαμάρετος τῇ ἀπεκρίθη διὰ μακροῦ καὶ θεός βλέμματος, ὑφ' ὃ ἐκλινον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καὶ μετὰ ταῦτα ἠγέρθη ὅπως ἐξέλη.

— Πῶς! υἱέ μου, θέλεις ἀμέσως ν' ἀναχωρήσης! εἶπεν ὁ Πετραλείφας, λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός.

— Εἶχον ἀκούσει, εἶπε μ' ἐλαφρὸν σαρκισμὸν ὁ Χαμάρετος, ὅτι ἡ συμπαθεια πρὸς τὸν ἠττηθέντα καὶ ἡ φρίκη πρὸς τὸν νικητὴν εἶχον προσβάλει σπουδαίως τὴν υἰείαν τῆς κυρίας Ἄννης. Ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἡ ἀγγελία τῆς σωτηρίας τοῦ πρώτου ἐπανεφέρειν εὐτυχῶς τὰ ῥόδα εἰς τῆς κυρίας τὰς παρειάς, καὶ καθητυχάσας ἀπέρχομαι.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν ὑπηρετὴς ἐλθὼν, ἀνήγγειλεν ἐπίσκεψιν τοῦ Τοποτηρητοῦ. Ἐσπευσεν ἐπομένως ἀμέσως ὁ Πετραλείφας πρὸς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ προηγουμένως παρεκάλεσε τὸν Χαμάρετον νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ, διότι εἶχεν ἀνάγκην νὰ τὸν ἴδῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιπέφειας. Ἐλθὼν δὲ εἰς προῦπάντησιν τοῦ Βιλλαρδουίνου, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ πλουσιώτερόν του δωμάτιον.

— Εἰπέτε μοι, εἶπεν ὁ Τοποτηρητής, πῶς εἶναι ἡ ὠραία μας Ἄννα. Εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ τὸ μάθω. Ἡ Ἰταβέλλα μοι εἶπεν ὅτι τὴν ἀρῆκεν ἀκόμη ἀδύνατον.

— Ἡ ἐξοχότης τῆς, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, τῇ εἰσαφίλευσε φροντίδας μητρὸς. Ἡ κατάστασις τῆς μᾶς ἐτάραξε κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἤδη ἀνέλαβεν ὅπως οὖν.

— Ἐτρόμαξε τὸν μέλανα ἐκεῖνον ἰππότην, καὶ εἶχε δίκαιον. Ἀποτόμως παρουσιάσθη, καὶ ἀποτόμως εἶχε τοὺς τρόπους.

— Πρὸ πάντων δὲ τὸ μυτηριῶδες αὐτοῦ, φαίνεται, κατέπληξε τὴν φαντασίαν τῆς, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἡ ὑμέτερα ἐξοχότης γνωρίζει ἴσως ποῖον ἐκρυπτε τὸ μέλαν προσωπίον ἐκεῖνο;

— Ἀφ' οὗ ὁ ἀνταγωνιστὴς του δὲν ἀπήτησε νὰ τὸ ἀνοίξῃ, δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ τὸ ἀνοίξω ἐγὼ, ἀπήτησεν ὁ Τοποτηρητής. Εἰς τὸν κατάλογον ἐνεγράφη ὑπὸ μόνον τὸ ὄνομα *Μέλας ἰππότης*. Ὅστις ὅποτε ὅμως καὶ ἂν ἦτον, πρέπει ν' ἀναγνωρίσω ὅτι εἶναι ἀνδρείος, τρεφὴς ὅχι μὲν εἰς τὰ ἵπποδρόμια, ἀλλὰ εἰς τὰς μάχας. Κατὰ πρῶτον σήμερον εὐρέθητε εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας; Πῶς σᾶς ἐράνησαν;

— Ἄξιοι τοῦ ἀνδρειοτέρου ἔθνους τῆς γῆς, ἀπεκρίθη κολακευτικῶς ὁ γέρων. Ἀνεζωπύρησαν τὸ αἷμα εἰς τὰς κατεψυγμένας μου φλέβας, καὶ διήγειρον εἰς ἐμὲ ἀναμνήσεις τῶν ἡμερῶν τῆς νεότητός μου.

— Εἰς ἐμὲ δὲ, φίλε, ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουίνος, εἰς ἐμὲ διήγειρον ἐνθυμήσεις πολὺ γλυκυτέρας, ἐνθυμήσεις τῆς φίλης πατρίδος. Ἐνόμισα ἐπὶ μίαν στιγμήν ὅτι εὐρισκόμην μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς Καμπανίας μου ἰκποτῶν, ὅτι ἐβλεπον τὰ δάση τῆς καὶ τὰ πεδία τῆς, καὶ τὰ πρόσωπα, ἅτινα μὲ προσεμεϊδίασαν εἰς τὴν γέννησίν μου, καὶ τὴν ἐστίαν, περὶ ἣν ἐπαίζον βρέφος. Μετὰ βίον ἀγῶνων καὶ παραχῶν δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἐρχεται τέλος στιγ-

μή, καθ' ἣν μετὰ κόπου στρεφόμεθα πρὸς τὰς εἰρηνικὰς σκηνας τῆς παιδικῆς ἡλικίας; Τότε μᾶς μεϊδιᾷ μακρόθεν ἡ ἐρασιμία εἰκὼν τοῦ πατρικοῦ οἴκου, τοῦ δένδρου ὑφ' ὃ, παιδία, ἐπαίζομεν, τοῦ ῥύακος εἰς ὃν ἐλουόμεθα. Τότε ἄλλην ἐπιθυμίαν δὲν αἰσθανόμεθα εἰμὴ ν' ἀποθέσωμεν τὴν ὁδοπορικὴν ῥάβδον εἰς τὴν γωνίαν ὅθι τὴν ἐλάβομεν πρῶτον. Ὅταν ἔλθῃ τῆς ζωῆς ἡ ἐσπέρα, αἰσθάνομαι, ἐνδοξότατε, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν ἰσχυρῶς τὴν στέγην ἣς ἐξῆλθομεν τὸ πρῶτ. Ἄλλην εἰς τὴν καρδίαν μου δὲν τρέφω τῶρα εὐχὴν, εἰμὴ νὰ ἴδῶ τὴν Γαλλίαν μου, καὶ νὰ σκαφθῶ τὰς τάφους μου ὑπὸ τὸ δένδρον τὸ σκιαζόν τοῦ πατρὸς μου τὸν τάφον.

— Οὐαί! εἶπεν ὁ Πετραλείφας καθ' ἑαυτόν. Τι σημαίνει τὸ εἰδύλλιον τοῦτο; Μήπως ἔλαβε τὰς εἰδήσεις; Τοξεύων δὲ κλαπιμαῖον βλέμμα πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ἀπήτησεν.

— Ἀλλὰ τὴν εὐχὴν ταύτην πιθανῶς ὁ θεὸς δὲν θέλει τὴν ἐξιλεῶσαι, διότι ἐντελῶς ἐναντίας τῷ ἀναπέμψει ὄλη ἡ Πελοπόννησος. Εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς εἶναι ἡ παρουσία σας πολλὰ ἔτη ἀναγκαῖα ἀκόμη. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἤκουσεν ὁ Βιλλαρδουίνος τὰς κολακευτικὰς ταύτας λέξεις, διότι, ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ εἰς αὐτάς.

— Καὶ ὁ συμπατριώτης σας ἐκεῖνος τί ἐγένεν; ἠρώτησε.

— Ὁ συμπατριώτης μου! εἶπεν ὁ Πετραλείφας ταραττόμενος. Ποῖος συμπατριώτης μου;

— Ἐκεῖνος ὅστις σᾶς ἠκολούθησεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον.

— Ἄ! Ἐχετε κολλὴν συγκατάβασιν νὰ τὸν ἐνομηθῆτε! Ἦτον πτωχὸς ποιμὴν τῆς Βλαχίας ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ Ζητουναίου.

— Καὶ σᾶς ἔφερε καλὰς εἰδήσεις ἀπὸ τὸν Αὐθέντην;

— Εἰδήσεις; ἀπὸ τὸν Αὐθέντην; Δὲν μ' ἔφερε διόλου εἰδήσεις.

— Ἄ! δὲν σᾶς ἔφερε διόλου εἰδήσεις! Εἶχον νομίζει ὅτι σᾶς ἔφερε.

— Παντελῶς! οὔτε τὸν ἐγνώριζον καὶ. Ξένον ὡς τὸν εἶδα ἀπὸ τὰ μέρη μας, ἠθέλησα νὰ τὸν εἰσάξω εἰς τὸ ἵπποδρόμιον.

— Ἄ! καλὰ ἐκάμετε.

Ἐπειτα δὲ ταπεινώσας τὴν φωνὴν ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ περιβλεψάμενος ὡς διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει πλησίον ἀδιάκριτον οὖς,

— Ἦθελον, ἐπρόσθεσε, νὰ συμβουλευθῶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν σας περὶ ὑπαθέσεως, ἣτις τὰ μέγιστα μὲ ἐνδιαφέρει.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ ἀρχαῖος αὐλικὸς, ὅσον καὶ ἂν ἤξευρε νὰ συνθέτῃ κατὰ βούλησιν τὴν ἐκφρασιν τῶν ψυχικῶν του κινήσεων, δὲν ἐδυνήθη ὅμως νὰ καταστείλῃ ἐν κίνημα τῶν μυῶνων τοῦ στόματός του.

— Εἰς τὰς διαταγὰς σας, εἶπεν, ἐξοχώτατε.

— Ἐλαβον πληροφορίας, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ὅτι ὁ Μέγας Κύρ τῶν Ἀθηναίων σκοπὸν ἔχει νὰ ζητήσῃ τὸν υἱὸν μου Γοδοφρεῖδον διὰ τὴν ἀνε-

φίαν του Ἑλένην. Τί με συμβουλεύετε; Νά δεχθῶ;

— Ὁ μέγας Κύρ, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ἀναπνέων βαθέως ὡς ὁ ἀπαλλαγείς ἀπὸ ἐσωτερικόν τι βάρος, καὶ δίδων εἰς τὸ πρόσωπόν του ὅσον ἐνεδέχεται ἐμβριθεστέραν ἐκφρασίαν. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἄξιον σκιφείας. Ναι, αἱ Θῆβαι καὶ αἱ Ἀθῆναι εἰσὶν αἱ κλειδες τοῦ οἴκου σας, ἐξοχώτατε, καὶ σᾶς συμφέρει, φρονῶ, νὰ κρατῆ τὰς κλειδας αὐτάς χεῖρ φίλου καὶ, εἰ δυνατόν, συγγενοῦς. Νά συνδεθῆτε μ' ἐκεῖνον, ὅστις δύναται πάντοτε νὰ σᾶς χρησιμεύῃ ὡς ἀρέλιμος ἐμπροσθοφυλακῆ, μοὶ φαίνεται σχεδὸν ἐμφορὸν καὶ πολιτικόν.

— Σᾶς φαίνεται; εἶπεν ὁ Βιλλαρδοῦϊνος. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν συμβουλήν. Δὲν θελω τὴν λητμονήσει ὅταν παρουσιασθῆ ἡ περίστασις. Εἰπέτε, παρακαλῶ, εἰς τὴν ἀγαπητὴν Ἄνναν πόσον χαίρω διὰ τὴν ἀναβρῶσίν της.

Καὶ ἀποχαιρετίσας ἀνεχώρησεν ἐξερχόμενος δὲ, εἶπε καθ' ἑαυτόν,

— Ἐπομένως ὁ βλαχοποιμὴν ἦτον ὁ Νόννος.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

Ὁ δὲ Χαμάρετος, ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν ὁ Πετραλείφας, καὶ ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ μόνος μετὰ τῆς Ἄννης, πλησιάζας, ἐστηρίχθη εἰς κορμὸν δένδρου, ἀντικρυτῆς νέας κόρης.

— Εἶσθε πάντοτε τῆς αὐτῆς γνώμης περὶ τῶν ἱπποτικῶν ἀγώνων καὶ ἀφ' οὗ τοὺς εἶδετε; τὸν ἠρώτησεν ἡ Ἄννα, δειλῶς ὑψοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτόν.

— Ἀφ' οὗ τοὺς εἶδα μᾶλλον παρὰ πρὶν τοὺς εἶδω, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος.

— Πῶς! θέλετε νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ λαμπρὰ ἐκείνη τῆς ἀνδρείας ἐπίδειξις δὲν ἐκίνησε τὴν καρδίαν σας;

— Ἡ ἀνδρεία! εἶπεν ὁ Χαμάρετος. Μέγα προτέρημα, καθ' ὃ ὑπερτερεῖ τὸν λαμπρότερον τῶν ἱπποτῶν ἢ ἄρκτος τῶν ὀρέων καὶ ὁ σκύμνος τοῦ λύκου! Μέγα προτέρημα ὥστε νὰ τὸ ἐπιδεικνύωμεν!

— ὦ! τοῦτο πλεόν δὲν σᾶς τὸ συγχωρῶ, εἶπε μειδιάσασα ἡ Ἄννα. Ἐννοῶ νὰ πολεμῆτε τοὺς ἀνδρείους· τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον σας. Ἀλλὰ νὰ κηρύττεσθε κατ' αὐτῆς τῆς ἀνδρείας.

— Ἡ ἀνδρεία, κυρία μου, ὅταν ὑπερασπίζεται τὴν στέγην εἰς ἣν ἐγεννήθημεν, τὴν γυναῖκα εἰς ἣν ὠμόσαμεν πίστιν, τὴν πατρίδα κατὰ ξένων τυράννων, ἐξευγενίζεται, ὡς καὶ τὸ εὐτελὲς μέταλλον τὸ χρησιμεῖον εἰς ὄπλον αὐτῆς. Ἄλλως εἶναι ἀρετῆ, ἣν ἔχομεν μὲ τὰ θηρία κοινήν, καὶ παιδαριῶδες ἢ ἀγρίων ἰδίων νὰ κομπαζώμεν ἐπ' αὐτῆ.

— Ὁ μέλας ἐκεῖνος ἱππότης, εἶπεν ἡ Ἄννα μετὰ κρηρὸν βλέμμα, ὅστις ἐνίκησε σήμερον τοὺς ἀνδρείους τῶν ἀνδρείων, βεβαίως δὲν εἶναι τῆς γνώμης σας.

— Ἐξ ἐναντίας εἶναι τῆς γνώμης μου ἐντελῶς, ἀπήντησεν ὁ Χαμάρετος.

— Ἴσως τῷ ὄντι ἔχετε δίκαιον, ὑπέλαβεν ἡ Ἄννα. Μοὶ εἶπον ὅτι τὸν στέφανον, ὃν ἐκέρδησεν, ἀνεχώ-

ρησε χωρὶς νὰ καταδεχθῆ νὰ τὸν λάβῃ, οὐδ' ἐζήτησε τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους τῶν ἀντιπάλων του, τὸ τρόπαιον τοῦ θριάμβου του.

— Πιθανῶς, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, στέφανον κείμενον εἰς τὴν κόνιν δὲν τὸν ἐνόμισεν ἄξιον τοῦ κόπου νὰ κύβῃ καὶ νὰ τὸν λάβῃ, οὐδ' ἐφρόντισε περὶ τροπαίου θεατρικοῦ.

— Ὀμιλεῖτε περὶ αὐτοῦ, εἶπεν ἡ Ἄννα ἐκφραστικῶς μειδιῶσα, ὡς ἂν ἐγνωρίζετε τὸν μυστηριώδη ἐκεῖνον ἱππότην. Δὲν δύνασθε νὰ μᾶς εἰπῆτε περὶ αὐτοῦ τίποτε;

— Ναι, τὸν γνωρίζω, κυρία, ἀπήντησεν ὁ Χαμάρετος. Τὰ χεῖλη μου ποτὲ δὲν ἐψεύσθησαν, καὶ ἡ ἀφρων καρδία μου δὲν θέλει νὰ ἔχῃ κρυπτὴν πτωχὴν εἰς τὸ βλέμμα σας. Ἡξεύρετε τί πρεσβεύω περὶ τῶν ἀκινδύνων τούτων θριάμβων, ὥστε δὲν θιλετε τὸ θεωρεῖται καύχησιν ὅταν σᾶς εἰπῶ ὅτι ναι, ἐγὼ ἤμην ὁ μέλας ἱππότης· ἐξ ἐναντίας, πιστεύτατέ με, κυρία, τὸ λέγω, καὶ ἡ αἰσχύνῃ ἀναβιδάζει τὸ ἐρύθημα εἰς τὸ μέτωπόν μου.

— Μεγάλας λέξεις μεταχειρίζεσθε, εἶπεν ἡ Ἄννα. Ἡ αἰσχύνῃ! Δὲν ἐννοῶ τῷ ὄντι πῶς ἐφαρμόζεται ἐδῶ ἡ αἰσχύνῃ.

— Καταγελάσατε καὶ περιφρονήτατέ με, εἶπε τεθλιμμένος ὁ Λέων. Περιφρονῶ αὐτὸς ἐμαυτόν. Ὅταν σᾶς ἤκουσα ἐνθουσιωδῶς ἐκφραζομένην ὑπὲρ τῶν ἀγώνων τούτων, καὶ θαυμάζουσαν τοὺς ἱππότης, αἰτινες ἐμελλον νὰ διαπρέψωσιν εἰς αὐτοὺς, ὅταν σᾶς εἶδα δίδουσαν εἰς τοὺς ξένους τῆς ἀνδρείας τὴν δάφνην, καὶ γυμνοῦσαν αὐτῆς τοὺς συμπατριώτας σας, γελοία φιλοτιμία, ναι, δὲν τὸ κρύπτω, ζηλοτυπία ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου, καὶ μ' ἐκίνησεν εἰς τὴν παιδαριῶδη ἐκείνην πράξιν, ὃν ἦν πρὸ πολλοῦ μετενόησα.

— Μετενοήσατε ὅτι μοὶ ἀπεδείξατε τῶν προλήψεών μου τὴν ἀδικίαν, ὅτι ὑπεστηρίζατε διὰ τῶν δούλων τὴν ὑπόληψιν τῆς ἀνδρείας τοῦ ἔθνους σας, καὶ ὅτι, ἂν δὲν κατεδέχθητε τὸν ἀργυροῦν στέφανον, ἀκλαβετε ὁμῶς τὸν στέφανον τῆς νίκης καὶ τῆς κοινῆς εὐφημίας; Δι' ἐν πρέπει νὰ μετανοήσητε, ὅτι δὲν κηρύττεσθε εἰς τὸ στάδιον μὲ τὴν προσωπίδα ἀνεγερμένην, μὲ τὸ μέτωπον ὑψηλόν, ὥστε νὰ γνωρίσωσι πάντες ὅτι Ἕλλην ἦτον ὁ νικητής.

— Οἱ βιψάσπιδες, κυρία, καὶ οἱ λειποτάκται, εἶπε πικρῶς ὁ Χαμάρετος, κρύπτονται ἐγκαταλειμμένοι εἰς τὴν αἰσχύνῃ των, καὶ δὲν παρουσιάζονται ἀπέναντι τοῦ κόσμου μὲ τὸ μέτωπον ὑψηλόν.

— ὦ! πρέπει ἐγὼ νὰ σᾶς ὑπερασπισθῶ κατὰ τῆς ἀδικίας σας, ἀνέκραξεν ἡ νεάνις. Εἶσθε ἄρα μόνος ἀγνοῶν ὅτι αἱ ἀνδραγαθίαι σας ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν ἀνατολήν; Ἐνθυμοῦμαι ποῖαν εἶχεν ὁ πατήρ μου ἀνυπομονησίαν νὰ ἰδῆ τὸν πρόμαχον τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅταν ἤλθετε εἰς Ἄρταν...

— Εἶδεν, ὑπέλαβεν ὁ Χαμάρετος, ἄνθρωπον φέροντα εἰς τὸ μέτωπον τὸ στίγμα τῆς ἠττης, καὶ εἰς τὸν πόδα αὐρόντα τὴν ἄλυσιν τῆς δουλείας.

— Εἶδεν ἄνθρωπον, διέκοψε ζωηρῶς ἡ Ἄννα, ὅστις ὑπερασπίσθη ἥρωϊκῶς τὰ τεῖχη τῆς Λακεδαιμο-

νος, καὶ ἐνέδωκε μόνον ὅταν αὐτὰ ἐνέδωκαν εἰς τὸν χειμάρρον ὅστις κατεπόντισεν ἅλην τὴν Πελοπόννησον.

— Τὰ τείχη τῆς Λακεδαιμόνος, ἀπήντησε τὴν κεφαλὴν κινῶν ὁ Χαμάρετος. Σὺς εὐχαριστῶ, κυρία, διὰ τὸ βάλαμον, ὃ ζητεῖτε νὰ χύσετε εἰς τὴν πληγὴν τῆς καρδίας μου. Ἀλλ' ὑπῆρχεν ἐποχὴ ὅταν τείχη ἢ Λακεδαιμόνων εἶχε τῶν υἱῶν τῆς τῆς στήθης καὶ τότε ἐχθρὸς δὲν εἶδε τὸν καπνὸν ἀναθρῶσκόντα ἀπὸ τῆς ἐστίας τῆς. Ὑπῆρξαν ἡμέραι ὅταν τριακόσια πτώματα τῶν υἱῶν τῆς ἀνεχαίτισαν ὅλον τῆς Ἀσίας τὸν χειμάρρον. Διατί αἱ ἡμέραι ἐπεῖναι παρήλθον; Ἡξεύρετε τίς τὰς ἐξήλειψε διὰ παντός ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς τύχης τῆς; Ἡξεύρετε τίς ἐκύλισε τὴν Ἑλλάδα δεσμίαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ρώμης, τίς, ὅταν ἀνιγέρθη στηριχθεῖσα εἰς τὸν σταυρὸν, τὴν συνέτριψεν ὑπὸ τῆν σιδηρῶν χεῖρα τῶν Φράγκων; Ἡ ἀλληλακτόνος διχόνομα! τοῦ ἔδου τὸ ἐξωλέστατον πέρας!

— Αἱ μελαγχολικαὶ αὐταὶ ἰδέαι ὡς πέλονται, εἶπε ἡ Ἄννα μετὰ συμπαθείας. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀναγκάσῃ τὸν τροχὸν τῆς ἀναποδράστου τύχης;

— Καὶ ὁμως, ἐξηκολούθησεν ὁ Χαμάρετος, ἢ Ἑλλὰς μας εἶναι τόσον ὠραία! Εἶναι ἡ κατοικία τοῦ ἔαρος! εἶναι ὁ τόπος, ὅστις ἐπλάσθη διὰ τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἠγιασθῆ ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας! Ναι, κυρία, λειποτάκται καὶ ῥιψάσπιδες εἰμεθα! Ἄλλως, βλέποντες τὴν πατρίδα μας δούλην τῶν βαρβάρων τῆς Ἀρκτουθῆ ἠγχινομέθα τῆς παιδάδας μας, τῆς ἐλευθερίας τὰ στάδια, τὰ ὄρη μας, τὰ μνημεῖα τῆς δόξης, θὰ ἠσχυρομέθα τὸ ὄνομα, ὃ φέρομεν, καὶ τοῦς προγόνους, ἀφ' ὧν καταγόμεθα, καὶ δὲν θὰ ἐπεδιώκαμεν νίκας ἰπποδρομιῶν. Οἱ προπάτορες ἡμῶν, ὅταν δὲν ἐνίκων, ἀπέθνησκον.

Καὶ ὁ Χαμάρετος ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας, καὶ ἐκλίνειν ἐπ' αὐτῶν τὴν ὠχρὰν κεφαλὴν του. Ἡ δὲ Ἄννα, ἐγερθεῖσα, ἔθηκε τὴν χεῖρά τῆς ἐπὶ τὸν βραχίονά του.

— Ἰδέ, πῶ εἶπε, τῆς ἡμέρας τὸ ἄστρον. Ἐπλήρου τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ φῶτά του, ἀλλ' ἤδη σβέννυται καὶ αὐτὸ εἰς τὸ σκότος τῆς δύσεως. Εἶναι νόμος κοινός, καὶ τὰ ἔθνη δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀποφύγῃσι. Μὴ ἐπανίστασθε κατὰ τοῦ θεοῦ θεσπίσματος.

— Ὅχι! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος. Τῆς πατρίδος ἡμῶν ἢ πῶς δὲν εἶναι θεσπισμα τοῦ θεοῦ; εἶναι ἔργον τοῦ δαίμονος, τοῦ δαίμονος τῆς διαίρεσεως! Ὁ ἥλιος ἐδυθίσθη, ναι, εἰς τὸ σκότος, ἀλλ' αὐριον θέλει πάλιν προκύψει ἐν δόξῃ. Καὶ ἡ Ἑλλὰς δύναται ἀκόμη ν' ἀνεγερθῆ, ἂν κατέλθῃ ἐπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος τῆς συμπνοίας.

— Εἶθε! εἶπεν ἡ Ἄννα Γενναία, εὐχὴ, εἰς ἣν θερμῶς προστίθεται ἡ καρδία μου.

— Προστίθεται εἰς αὐτὴν ἡ καρδία σας! ἀνερώνησεν ὁ Λέων ἐνθουσιωδῶς. ὦ! εἰσῆκουσεν ἄραγε ὁ θεός τὰς δεήσεις τοῦ ἔθνους του; Δὲν κατέπεμψε ἄραγε εἰς αὐτὸ τὸν ἄγγελόν του διὰ νὰ τὸ σώσῃ; Ὁ θεός, ὦ Ἄννα, ὅστις σοὶ ἔδωκε τὴν μορφήν τῶν ἀγγέλων του, δὲν ἐπεμψε νὰ φέρῃς εἰς τὸν λαόν του τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐνώσεως, τὸ δῶρον τῆς ἐλευθερίας; ἐν νεύματί σου, ἐν μειδιάματί σου, καὶ φλόξ θ' ἀνάψῃ εἰς

τὰς καρδίας, καὶ ἠρωτισμός θὰ κατὰβῃ εἰς τὰ στήθη, καὶ τὰ διασπαρμένα μέλη τῆς ἀρχαίας αυτοκρατορίας θὰ συσσωματωθῶσιν εἰς ἐνότητα ἀρόρηκτον, καὶ θ' ἀνεγείρωσι πάλιν τὸν ἱερὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ἐκ τῶν ἐπιπλέοντων ναυαγίων αὐτοῦ.

— Ἀμήν! εἶπε μία φωνὴ ὀπίσω του, καὶ προχώρησας ὁ Πετραλεῖσας.

— Εὐγε ἢ ὄνειρον, υἱέ μου, ἐξηκολούθητε. Τὰς εὐχὰς σου ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τῆς συμπεριζόμεθα ὅλοι ἀνασφιδαλωσάμενοι, ἀλλ' εἰς μέρος ὅπου ἄρχει ὁ Βιλαρδαίνος, εἰς οἶκον ὅστις πρὸ μῆς στιγμῆς τὸν ἐστέγαζεν, εἰσὼν αὐταὶ, πιστεύσον με, ἀτραφέστεραι ἐντὸς παρὰ ἐκτὸς τῶν χειλέων.

— Τί φρονῶ καὶ εἰ εὐχόμεαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου, δὲν τὸ ἐκρυψά, ἀλλ' ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸ κρύβω ποτὲ ἀπὸ τοῦς κατακτητῆς τῆς, εἶπεν ὁ Λέων.

— Πιστεύσον τὴν πειρὴν μου, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλεῖσας, τὰ δένδρα τότε καρποφοροῦσι μάλιστα, ὅταν κρύπτωσι τὸς ῥίζας τῶν εἰς τὴν γῆν. — Ἀλλ' ἀρ' οὐ ἐπέπληξα τὸν υἱόν μου, πρέπει ν' ἀποστεινῶ τώρα ἐπιπλήξω καὶ πρὸς τὴν θυγατέρα μου. Πῶς! φιλότητ' Ἄννα, ὁ πατριωτικὸς σου ἐνθουσιασμός σε παρέσυρεν, ὥστε νὰ λησμονῆσῃς τὴν ἀσθενειάν σου, καὶ μένεις ἀπερισκέπτως ἐκτεθειμένη εἰς τὴν ἐσπερινὴν δρόνον; Σε πα· ἀνάλω, εἰπέλω, φιλότητ', εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἡ Ἄννα ὑπήκουσεν μὲν τῷ ἄμα, καὶ σιωπηλῶς χαίρετίσασα τὸν Χαμάρετον, ἀνεχώρησεν. Ὡς δὲ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ μόνος ὁ Πετραλεῖσας,

— Ναι, ἀγαπητέ, πῶ εἶπεν ἡ ἀνδρωθῆς τοῦ θρόνου τῶν Ἀυτοκρατόρων! εἰς αὐτῆς τὴν ἐλπίδα πάλλει ἡ γηραιά μου καρδία καθὼς ζεῖ καὶ τὸ νεανικὸν αἷμά σου. Αὐτὴν ἐλπίζει νὰ ἴδῃ ὁ δῶν ὀφθαλμός μου πρὶν κλεισθῆ εἰς τὸν τάφον. Ὁ γαμβρός μου, ὁ αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος, τὸ στέμμα του καταθέτει, καὶ τὸν θησαυρὸν του βασιάζει, καὶ πᾶσαν πανικρῶσει τὴν δυνάμιν του διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐλευθέρωσιν. Ναι, τὸ στέμμα του, σύντριμμα τοῦ αυτοκρατορικοῦ στέμματος περισπῶν τοῦ κατακλυσμοῦ, θέλει ἀγαλλομένη χεῖρι ἀποδώσει κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν εἰς τὸν ἱερὸν αὐτοκράτορα. Ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ βροσκώμεθα μ' ἐλπίδας ἀκαίρους, οὐδὲ νὰ παραγνωρίζωμεν τῶν προσκομμάτων τὸ μέγεθος. Οἱ Φράγκαί εἶναι ἐχθροὶ φοβεροί. Τὰ σώματά των εἶναι σιδηρᾶ ὡς καὶ αἱ πανοπλίαι των. Ἡ Εὐρώπη μᾶς πρόχειε ἀνεξαντλήτους λεγεῶνας αὐτῶν. Ὁ ἄγιος τάφος ἐλησμονήθη διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀναπᾶσαν ἡμέραν νέοι ἐπιπίπτουσι πείναλέως ἰκκῶται εἰς τὸ ἐσπαραγμένον τῆς πτώμα. Κατὰ τῆς δυνάμεώς των ἐν μόνον ὄπλον δυνάμεθα ἐπιτυχῶς νὰ μεταχειρισθῶμεν, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, ἢ, ἂν θέλῃς, διαίρεσιν μεταξὺ τῶν κατακτητῶν μας.

— Καὶ ἄλλο ἐκείνου δραστηριώτερον, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος ἐνωσιν μεταξὺ ἡμῶν. Κοινωνία τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συμφερόντων, ἐν αἰσθημα, μία ἀδελφότης νὰ μᾶς συνδέσῃ δι' ἀλύττως ἱερᾶς, ἀδιαλύτου ἐπιζωῆς, ἀδιαλύτου καὶ μέχρι θανάτου.

— Ἐνωσιν, βεβαίως, εἶπεν ὁ γέρον, αὕτη εἶναι ἡ βῆσις τῆς οἰκοδομῆς ἡμῶν, καὶ πρὸς ταύτην σοὶ

ἔδω τὴν χεῖρα ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ μου. Τὴν θεμελιεῖ τὸ ἔθνικόν συμφέρον, καὶ δὲν θέλουσιν ἐλλείπει μεταξύ ἡμῶν δεσμοί, οἵτινες νὰ τὴν ἰσχυροποιήσωσι. Ἀλλὰ πρέπει νὰ φυλαχθῶμεν μὴ ἀνακαλύψωμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς μας. Ἐνωσιν λοιπόν, ἀλλ' ἔνωσιν κρυπτὴν μεταξύ ἡμῶν. Μεταξὺ δ' ἐκείνων διαίρεσιν! Ἡ πρώτη ἐξαρτάται ἀπὸ ἡμᾶς· τὴν δευτέραν μᾶς προσφέρει ἡ τύχη.

Καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, ἐπλησίασε τὸ οὖς εἰς τὸ στόμα του.

— Ἀκουσον, εἶπε, σπουδαῖον μυστήριον. Σοὶ τὸ λέγω ὡς πρῶτον ἐχέγγυον τῆς ἐνώσεώς μας. Οὐδεὶς τὸ ἤξευρε ἐνταῦθα, οὐδ' αὐτὸς ὁ Τοποτηρητής.

Ὁ Βιλλαρδουίνος μετακαλεῖται.

— Μετακαλεῖται! εἶπεν ὁ Χαμάρετος ἐκπληττόμενος. Εἶναι ἀληθές τοῦτο; Ἀλλὰ τί; Ἀναμφιβόλως στέλλεται ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

— Ναί, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Στέλλει ὁ Σαμπλίτης αὐθέντην τοῦ Μωρέως τὸν ἀνεψιόν του.

— Καὶ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο; τί κερδίζομεν, ἀν' ἀλλάξῃ ἡ χεὶρ ἥτις μᾶς κρατεῖ εἰς τὴν ἀλυσιν; Ἡ τοῦ Βιλλαρδουίνου εἶναι ἀνδρεία καὶ δικαία.

— Νομίζεις, ἠρώτησεν ὁ γέρον, ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν διάδοχόν του;

— Ἀπίθανον μοὶ φαίνεται, εἶπεν ὁ Λέων. Ἡ φιλοδοξία του εἶναι μεγάλη καὶ εὐερέθιστος, καὶ ἡ μετὰ κλησίς του ἀπὸ τόπον, ὃν αὐτὸς κυρίως κατέκτησε, δὲν πιστεύω νὰ τῷ φανῇ δικαία.

— Νομίζεις ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Σαμπλίτου δὲν θὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν, ἥτις τῷ δίδεται;

— ὦ! θὰ θελήσῃ ἀναμφιβόλως.

— Ἰδοὺ λοιπὸν τί κερδίζομεν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· κερδίζομεν τὴν διχόνοιάν των. Ὁ μὲν θὰ ἔγῃ συμφέρον νὰ λάβῃ τὸν Μωρέαν, ὁ δὲ, νὰ μὴ τὸν ἀρήσῃ. Ἀσχεῖ νὰ ἤξεύρωμεν νὰ ὑποθάψωμεν τὴν διχόνοιάν καὶ νὰ τὴν καρπωθῶμεν. Ἀκουσον. Ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι ἰσχυρὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὅλοι οἱ βαρόνοι αὐτῆς εἰσὶν ἀρχαῖοι συστρατιῶταί του, καὶ ὅλοι θέλουσιν ἀκολουθήσει μετὰ χαρῆς τὴν σηραϊάν του. Ἡ πάλῃ του πρὸς τὸν νεοελθόντα, ἀν' ὅς δὲν ἀμφιβάλλω, πάλῃ ὑπάρξῃ, οὐδὲ στιγμὴν θέλει μείνει ἀμφιρόπος. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅμως, ἀγαπητέ Λέων, ὅτι ἔρριπτες εἰς τὴν πλάστιγγα τὸ ξίφος σου καὶ τῶν παλαιῶν σου συστρατιωτῶν ὑπὲρ τοῦ Σαμπλίτου· αἱ δυνάμεις των, ἐξισωθεῖσαι, θέλουσιν ἀντικαταστραφῆ, καὶ προσέτι οἱ Ἕλληνας θέλουσι φανῇ ἀλλοθιθέντες ὑπὲρ τοῦ γομίμου αὐθέντου των, ἐκτελέσαντες καθῆκον πιστῶν ὑπηκόων.

— Ἀλλ' ἀν' ὁ Βιλλαρδουίνος ὑποχωρήσῃ; εἶπεν ὁ Χαμάρετος.

— Τότε, ἀπεκρίθη ὁ γέρον, τὸ ἥμισυ τοῦ ἔργου μᾶς ἐγένεν. Ἀπέργεται ὁ ἔμπειρος, ὁ ἐρριζωμένος, ὁ στηριζόμενος εἰς ξίφος ἀνδρείον καὶ φήμην δικαιοσύνης, καὶ ἀντικαθίσταται ὁ ἔσχατος, ὁ ἄγνωστος, ὁ τοῦ τόπου ἄπειρος.

— Εἰς τὰς συμβουλάς σου, εἶπε ὁ Χαμάρετος

ἀναγνωρίζω βαθεῖαν φρόνησιν, καὶ εἶμαι ἔτοιμος νὰ ταχθῶ κατὰ τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν δυναστῶν μας. Εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον οὐδὲν ὀφείλω. Τῷ παρίδωκα τὰς κλεῖδας τῆς Λακεδαίμονος, ὅταν ἡ Λακεδαίμων δὲν εἶχε πλέον ὑπερασπιστῆς, καὶ ἔφυγα αὐτὴν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Μόνον δὲ διότι τὸ ἀπητήσατε, τὰς συνώδευτα ὅταν ἤλθετε.

— Ἡ θέσις σου, υἱέ μου, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, εἶναι ἐδῶ. Ἄν σὲ διέφυγε τὸ παρελθόν, ὑπάρχει ἀκόμη τὸ μέλλον. Ἴδὲ τοὺς ἀρχαίους συναγωνιστάς σου, πείσαι τοὺς νὰ κηρυχθῶσι κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ ὑπὲρ τοῦ Σαμπλίτου.

— Τὸ χρέος μᾶς, εἶπε δισταζὼν ὁ Χαμάρετος, ἤθελεν ἀπαιτήσῃ νὰ τοὺς πολεμήσωμεν ἀμφοτέρους.

— Ἀλλ' ἡ φρόνησις, ἀπεκρίθη ὁ γέρον, νὰ πολεμήσωμεν τὸν ἕνα διὰ τοῦ ἄλλου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην βήματα ἠκούσθησαν εἰς τὸν κῆπον.

— Ἐρχονται, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἄς μὴ μᾶς ἰδῶσιν ὁμοῦ Ὑπαγε.

Ἐν ᾧ δ' ἀνεχώρει ὁ Χαμάρετος, λαβὼν ἀκόμη αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Μυστικὴ ἔνωσις μεταξύ ἡμῶν, διαίρεσις μεταξύ ἐκείνων, ἰδοὺ τὸ σύνθημά μας, τῷ εἶπε κρυφίως.

Συνοδεύσας δὲ αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας τοῦ κήπου, ἐπέστρεψεν ἀμέσως πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν εἶχεν ἀκούσει περιπατοῦντα, καὶ ὃν ἐκ πρώτου βλέμματος εἶχεν ἀναγνωρίσει ὡς τὸν Νόννον δερματοφοροῦντα.

— Εἶσαι ἔτοιμος; Νόννε, τῷ εἶπε.

— Τὴν ἐνδοξότητά σας περιέμενον μόνον. Πρὸ τῆς αὐγῆς θέλω νὰ ἦμαι ἐκτὸς τῆς Λακεδαίμονος. Τὴν νύκτα ὁμοιάζουν ὅλ' αἱ ποιμένες.

— Ὑπαγε, φίλε πιστὲ καὶ ἀγαθὲ, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Θησαυρίζε τοῦ Αὐθέντου σου τὴν εὐγνωμοσύνην. Φέρε τὸν Ροβέρτον καὶ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ σὲ διαφύγῃ. Δός τῷ ὅμως τὴν συμβουλήν νὰ ἔλθῃ μὲ ἰσχυρὰν συνοδίαν. Ὁ Βιλλαρδουίνος δὲν εἶναι ἄνθρωπος ν' ἀφήσῃ εὐκόλως τὴν πλουσίαν του λείαν. Εἶπέ τῷ δὲ ὅτι ἐγένε περὶ τούτου φροντίς καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν, καὶ τῷ ἐπεπεδώσαμεν κατὰ δύναμιν τὴν ὁδόν.

— Τῷ ὄντι; πῶς τοῦτο;

— Εἶπέ τῷ ὅτι, ἀν' ὁ Βιλλαρδουίνος ἀντιστῆ, ὡς προβλέπω, τῷ προσφέρω συμμαχοὺς τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου.

— Καὶ διὰ τίνος τρόπου; ἤμπορῶ νὰ ἐρωτήσω;

— Διὰ τοῦ Λέοντος Χαμάρετου.

— Ὅστις ὑπερασπίσῃ τὴν Λακεδαίμονα κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου;

— Αὐτοῦ ἐκείνου. Εὐρον τὰ δύο αὐτοῦ ἐλατήρια.

— Τὴν φιλοδοξίαν βεβαίως καὶ τὰ συμφέρον.

— Ὅχι! τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἔρωτα.

— Τὸν ἔρωτα!

— Τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐκγονάν μου. Διὰ τῶν δύο τούτων μίτων τὸν κρατῶ μετέωρον μεταξύ ἀμφιβολίας καὶ ἐλπίδος. Αὕτη εἶναι τῶν θέσεων ἡ καταλληλοτάτη. Ἐν τούτοις ἡ Ἄννα εἶναι προσωρισμ-

νη δια τὸν διάδοχον τῆς Πελοποννήσου· θὰ ἐνομφεύ-
το τὸν Γοδεφρείδον, ἂν ἔμενον ὁ Βιλλαρδουίνος, θὰ νυμ-
φευθῆ τὸν Ροβέρτον, ἂν ἔλθῃ ὁ Ροβέρτος.

Θὰ ἔλθῃ, ἀπήντησεν ὁ Νόννος, παράφορος ἀπὸ
ἔρωτα.

— Κατευόδιον λοιπὸν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Τὰ
συμφέροντα τοῦ αὐθέντου σου ἐναποτίθενται εἰς τὴν
φρόνησιν καὶ τὴν ἐπιδεξιότητά σου.

— Καὶ ὁ ψευδοποιμὴν ἀνεχώρησεν.

— Ἐν ᾧ δ' ἐνταῦθα ταῦτα ἐλέγοντο, τὴν αὐτὴν
σχεδὸν ὥραν, ὅταν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐπιστρέψας εἰς
τὴν οἰκίαν του, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἐξεπλά-
γη ἰδὼν ἠπλωμένον εἰς τὴν καθέδραν ἐμπρὸς τοῦ γρα-
φείου του καὶ στεντόρειον βέγγχοντα, ἄνθρωπον ῥασσο-
φόρον. Ἀλλὰ γελάσας μετ' ὀλίγον, ἔθεσε βαρέως
τὴν χεῖρά του εἰς τὸν ὦμον τοῦ κοιμωμένου· οὗτος
δ' ἀνεπήδησε, καὶ τρίψας τοὺς ὀφθαλμούς,

— Ἄ! ἔχεις δίκαιον, ἐξοχώτατε, εἶπε· Γλυκυτέ-
ρος εἶναι ὁ ὕπνος εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Βαύλου τοῦ Μω-
ρέως, παρά ἡ ὁδοπορία τῆς ἐπιστροφῆς εἰς Γαλλίαν.

— Καὶ πότε ἐπιστρέφεις; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ
Βιλλαρδουίνος.

— Τώρα, ἀπεκρίθη ὁ Ραιμόνδος· Πρὶν τοῦ μεσο-
νυκτίου ἐμελλεν ὁ Νόννος ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ἐπειδὴ
ἀνέλαβε τὴν δαπάνην μου, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὲ πε-
ριμένη.

— Εἶναι ἀληθές! Ὑπαγε λοιπὸν, ναί, ἐπίστρεψε...
τὸ βραδύτερον.

— Εὐχαριστῶ. Ἀλλὰ πρὶν ὑπέγω ἔχω ἀνάγκην
μιας ἐπιστολῆς.

— Πρὸς τίνα;

— Πρὸς τὸν Δοῦκα τῆς Βενετίας. Εἶναι μέγας
αὐθέντης, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸν γνωρίσω.

— Ἡξέυρεις ὅτι μ' εἶναι ἀρωσιωμένος. Καὶ τί
θέλεις νὰ λέγῃ ἡ ἐπιστολή;

— Εἶναι πολλὴ ἡ ὑπεροφία μου, ἂν ζητήσω νὰ λέ-
γῃ, ὅτι εἶμαι φίλος ἐπιστήθιος τῆς ἐξοχότητός σου,
καὶ ὅτι εἴμπορεῖ νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς ἐμέ ὡς εἰς αὐτήν;

— Ὁ Βιλλαρδουίνος ἐσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ Ραι-
μόνδου ἐκφραστικώτατα. Ἐπειτα δέ, γράψας τὴν ἐ-
πιστολήν, τῷ τὴν ἐνεχείρισε.

— Κατευόδιον, τῷ εἶπε σχεδὸν μὲ τὰς αὐτὰς
λέξεις τοῦ Πετραλείφου. Τὴν τύχην μου ἐναποθέτω
εἰς τὴν φιλίαν καὶ εἰς τὴν φρόνησίν σου.

(ἀκολουθεῖ.)

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΠΗΛ. (1)

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

* Ἀποτιθέμενος τὴν ἐξουσίαν, θέλω αὐστηρῶς ἐπι-
τιμηθῆ ὑπὸ πολλῶν ἐντίμων ἀνθρώπων, θλιβομένων
ἐκ πεποιθήσεως βαθέως διὰ τὴν διάλυσιν τῶν πολιτι-
κῶν κομμάτων, θλιβομένων διὰ τὴν διάλυσιν ταύτην
ὄχι ἐνεκα συμφερόντων, ἀλλὰ διότι πρεσβεύουσι, ὅτι

ἡ πίστις εἰς τὸ κόμμα αὐτῶν ἀροσιώσις, ὅτι ἡ ὑπαρ-
ξις καὶ ἡ συντήρησις κόμματος μεγάλου, εἶναι ἄργα-
να ἰσχυρὰ κυβερνήσεως ἀγαθῆς. Ἀποτιθέμενος τὴν
ἐξουσίαν, θέλω αὐστηρῶς κατακριθῆ ὑπὸ πολλῶν ἐν-
τίμων ἀνθρώπων, πιστευόντων, ὅτι ἡ προστασία τῆς
ἐγχωρίου γεωργίας ἦταν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίᾳ εἰς
τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου· θέλω καταλίπει, τὸ ἤξεύ-
ρω, ὄνομα βδελυσσόμενον ἀπὸ πάντας· τοὺς μονοπώ-
λας, τοὺς ἐπὶ τῷ προσχῆματι τοῦ κοινοῦ συμφέρον-
τος μὴ ζητοῦντας εἰμὴ τὰ ἴδιον συμφέρον· ἀλλ' ἴσως
τὸ ὄνομα τοῦτο θέλει ἀναφέρεσθαι ἐνίστε εὐγνωμόνως
εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κερδαίνουσι
τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἐν τῷ ἰδρωτί τοῦ προσώπου αὐ-
τῶν. Εἰς τὰς κατοικίας ἐκεῖνας ἴσως θέλουσι μνηθῆ
τοῦ ὀνόματός μου εὐμενῶς, ὅταν οἱ ἐν αὐταῖς κατα-
λύοντες ἀναλαμβάνωσι τὰς δυνάμεις τῶν διὰ τροφῆς
ἀφθόνου, ἀφορολογήτου καὶ τόσῳ γλυκυτέρας, ὅσοι
δὲν θέλει ἔχει ὡς προζύμιον τὸ αἶσθημα τῆς γινομέ-
νης εἰς τὸν πένητα ἀδικίας. »

Αὐτὸς εἶναι ὁ λαμπρότερος ἐπικήδειος λόγος τοῦ
Ροβέρτου Πηλ· καὶ εἶπε τοὺς λόγους· τούτους αὐτὸς
οὗτος ὁ ἀνὴρ ὅτε, ἐν ἔτει 1846, ἀπέβητο τὴν ἀρχὴν, ἀ-
φοῦ ἐξεπλήρωσε μεταβολὴν θεμελιώδη εἰς τὴν πολιτικὴν
καὶ κοινωνικὴν τῆς πατρίδος του οἰκονομίαν. Ἡ ἐπιτί-
μησις ἐκεῖνη, ἡ κατάκρισις ἐκεῖνη, αἱ ἀραὶ ἐκεῖναι, περὶ
ῶν ἐλάλει, ἐσίγησαν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ· οἱ ἰσχυροὶ
τοῦ κόσμου τούτου ἠώσαν τὰ δάκρυά των μὲ τὴν εὐ-
γνώμονα τοῦ πένητος εὐλογίαν, καὶ τὸ πένθος ἐξετάθη
ἀπὸ τῶν βασιλείων εἰς τὰς καλύβας. Οὐδέποτε ἴσως
ἐπεκράτησε τοσοῦτον πάγκοινος θλίψις, διότι καὶ πο-
τὲ ἔθνος μέγα δὲν ἀπέβαλε πολίτην καὶ ὑπηρέτην
μᾶλλον ἀρωσιωμένον εἰς αὐτὸ καὶ ὀλοσχερέστερον
εἰς αὐτὸ ἀφιερῶσαντα τὰς ἡμέρας, τὰς νύκτας, τὴν ἐρ-
γασίαν, τὴν γενναϊότητα, τὴν διανοίαν, τὴν ζωὴν αὐ-
τοῦ. Ὁ Ροβέρτος Πηλ ὑπῆρξεν ἀπ' ἧς ἐποχῆς εἰσῆλ-
θεν εἰς τὰ δημόσια πράγματα μέχρι τῆς τελευταίας
αὐτοῦ ἀναπνοῆς ὁ κατ' ἐξοχὴν δημόσιος ἄνθρωπος,
ὁ ἐπιστάτης οὕτως εἰπεῖν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Μὴν
ἀπορήσωμεν δέ, ὅτι ἡ βουλή, ἀπονέμουσα εἰς αὐτὸν
τιμὴν ἀνήκουστον μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης, ἐκλείσει
τὰς κύλας τῆς τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου αὐτοῦ· διότι
τὴν ἡμέραν ταύτην ἐξέλιπεν αὐτῆ αὐτῆς ἡ φωνή· το-
σοῦτον ἡ βουλή ἦτο συνειθισμένη, ἐπὶ πενήτην ἡδὴ
περίπου ἔτη, νὰ ἐκφέρῃ τὰς γνώμας τῆς διὰ τοῦ σε-
βαστοῦ ἐκεῖνου ἀνδρός, τοῦ ὁποίου ἤκουε τοὺς λόγους
ὡς χρησμούς. Ὅθεν ἀποβαλοῦσα τὸν Ροβέρτον Πηλ,
συναπέβαλε μέρος τῆς ζωῆς τῆς, μέρος τῆς σαρκὸς τῆς,
διότι αὐτὸς ἦτο, καθὼς λέγουσιν οἱ Ἄγγλοι, ὁ μέ-
γας βουλευτής. Ἡ βουλή καὶ αὐτὸς ἦσαν συμ-
φωεῖς καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀδιάσπαστοι. Πρὸ εἴκοσιν

σα θρηγεῖ τὸν ἀπρεσδόκητον θάνατον τοῦ μεγίστου
τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς παρούσης ἐποχῆς, ἐκομί-
σαμεν πρῶτον νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡ-
μῶν βιογραφίαν αὐτοῦ συνταχθεῖσαν ὑπὸ ἀνθρώ-
που γνωστοῦ διὰ τε τὴν ἐπιστήμην τῶν πολιτικῶν
πραγμάτων, καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον καλλιέ-
πειαν.

(1) Συμ. τῶν Σουτ. Καθ' ἡρ σιγγμὴν ἡ Ἄγ-
γλία καὶ εἴμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, ἡ Εὐρώπη ὅλα